

Emmi Koskimies

**AVOIMEN VARHAISKASVATUKSEN
MERKITYS LAPSEN VANHEMMALLE**
Kouvolan avoin varhaiskasvatus

Opinnäytetyö

Sosiaali- ja terveysalan ammattikorkeakoulututkinto

Sosionomikoulutus

2023

**Kaakkois-Suomen
ammattikorkeakoulu**

Tutkintonimike	Varhaiskasvatuksen sosionomi (AMK)
Tekijä	Emmi Koskimies
Työn nimi	Avoimen varhaiskasvatuksen merkitys lapsen vanhemmalle – Kouvolan avoin varhaiskasvatus
Toimeksiantaja	Kouvolan kaupunki
Vuosi	2023
Sivut	37 sivua, liitteitä 4 sivua
Työn ohjaaja	Maija Olli

TIIVISTELMÄ

Avoim varhaiskasvatus on kuntien järjestämää palvelua lapsiperheiden hyväksi. Kouvossa lapset osallistuvat toimintaan yhdessä oman aikuisensa kanssa. Opinnäytetyössä tutkittiin Kouvolan avoimen varhaiskasvatuksen merkitystä sitä käyttävälle lapsen vanhemmalle. Tavoitteena oli toiminnan mahdollistaminen jatkossakin asiakaskunnan kysynnän mukaan, sekä luoda näyttöä sen tärkeydestä ja tarpeesta myös Kouvolan kaupungille.

Tutkimus suoritettiin sähköisenä kyselytutkimuksena Webropol-ohjelmaa hyödyntäen. Kyselyyn vastaaminen oli vapaaehtoista ja anonyymiä. Kyselyn luotettavuus perustui tarkasti valittuihin ja selkeästi esitettyihin kysymyksiin. Kyselyä mainostettiin Kouvolan avoimen varhaiskasvatuksen sosiaalisen median kanavissa (Facebook & Instagram) ja paikan päällä avoimen varhaiskasvatuksen toimintapisteissä yhden viikon ajan lokakuussa 2023. Kysely keräsi lopulta yhteensä 100 vastausta toimintaa käyttäviltä vanhemmilta.

Tulosten mukaan eniten toiminnasta toivottiin mielekästä tekemistä päivään, lapselle ikäistään leikkiseuraa ja lapselle ystävyyssuhteita. Suurin ero toiveiden ja koettujen hyötyjen välillä oli ystävyyssuhteissa, niin lasten kuin aikuisienkin välisissä. Kehitysehdotuksissa nousi esiin myös laajemmat aukioloajat ja iltapäivätoiminnan lisääminen. Myös toiminnan mainostaminen ja ohjatun toiminnan määrän nousu oli toiveissa yhdessä vanhempien välisten suhteiden huomioimisen kanssa.

Johtopäätösten yhteenvedona voidaan todeta, että kaiken kaikkiaan vastaajat olivat todella tyytyväisiä Kouvolan avoimen varhaiskasvatuksen toimintaan ja toiminnalla oli selkeästi merkittävä rooli heidän arjessaan. Toiminnasta toivotaan ja saadaan mukavaa, monipuolista ja kehittävää tekemistä päivään ja seuraa niin lapsille kuin aikuisillekin unohtamatta toiminnan mahdollistamaa vertaistukea monia yhdistävään lapsiperhearjen elämäntilanteeseen. Mahdollisena jatkotutkimuksena nousi esiin avoimen varhaiskasvatuksen merkitys maahanmuuttajataustaisten vanhempien suomen kielen oppimiseen.

Asiasanat: avoin varhaiskasvatus, lapsiperheet, hyvinvointi, vertaistuki

Degree	Bachelor of Social Services, Early childhood education
Author	Emmi Koskimies
Thesis title	Importance of open early childhood education and care for the child's parent – Open early childhood education and care of Kouvola
Commissioned by	The City of Kouvola
Time	2023
Pages	37 pages, 4 pages of appendices
Supervisor	Maija Olli

ABSTRACT

Open early childhood education and care is a service arranged by regions to benefit of families with children. In Kouvola, children participate in activities with their guardian. The meaning of Kouvola's open early childhood education and care for the parents using the service was analyzed in this study. The aim of the thesis was to enable operations in the future according to customer demand and to create evidence of its importance and need for the city of Kouvola as well.

The research was performed as an online questionnaire using the software called Webropol. Answering was anonymous and done voluntarily. Reliability was based on carefully selected and clearly stated questions. The questionnaire was advertised in Kouvola's open early childhood education and care social media channels (Facebook and Instagram) and locally in open early childhood education and care agencies during one week in October 2023. The service received a total of one hundred responses from the parents.

According to the results, the majority hoped for meaningful activities, opportunities to play with same-age peers, and the chance to form friendships. There was a significant difference between the benefits of wishes and experiences, particularly in terms of forming friendships, not just among children but also with parents. Longer opening hours and increasing afternoon activities were also raised as suggestions for improvements. The promotion of activities and the increase in the number of supervised activities were also hoped for, along with the consideration of parental relationships.

In conclusion, all the participants were satisfied with Kouvola's open early childhood education and care services, which clearly has a significant role in their everyday life. Services provide nice, diverse, and instructive action for the day. It also gives company for children and parents, and peer support for families with similar phase in life. During the study, a possible future research subject was raised regarding the significance of open early childhood education and care for immigrant parents who learn Finnish.

Keywords: open early childhood education and care, families with children, well-being, peer support

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	5
2	LAPSIPERHEET SUOMESSA.....	5
3	VANHEMPIEN JAKSAMINEN ARJESSA.....	7
3.1	Vanhemmuustaidot.....	9
3.2	Vertaistuen merkitys.....	10
4	AVOIN VARHAISKASVATUS OSANA EHKÄISEVÄÄ TYÖTÄ LAPSIPERHEIDEN PARISSA.....	10
4.1	Kouvolan avoin varhaiskasvatus.....	11
4.2	Kouvolan kokoinen leikkikenttä.....	14
5	KYSELYTUTKIMUS.....	15
5.1	Tutkimuskysymykset.....	15
5.2	Eettisyys ja tutkimuksen luotettavuus.....	16
5.3	Tutkimusmenetelmät.....	17
5.4	Aineisto ja aineiston analyysi.....	18
5.5	Kyselytutkimuksen kysymykset ja toteutuminen.....	18
6	KYSELYN TULOKSET.....	21
6.1	Vastaajan taustatiedot.....	21
6.2	Toiveet avoimelle varhaiskasvatukselle.....	23
6.3	Koetut hyödyt toiminnasta.....	24
6.4	Kehitysehdotukset.....	26
6.5	Toiminnan kuvaus.....	27
7	JOHTOPÄÄTÖKSET JA KEHITYSEHDOTUKSET.....	29
8	POHDINTA.....	32
	LÄHTEET.....	35

LIITTEET

Liite 1. Saatekirje

Liite 2. Sosiaalisen median mainoskuva

Liite 3. Kyselytutkimus

1 JOHDANTO

Opinnäytetyössäni tutkin avoimen varhaiskasvatuksen merkitystä lapsiperheiden hyvinvoinnin edistämiseksi. Näkökulma tässä tutkimuksessa lapsiperheiden hyvinvoinnin edistämiseen on ennalta ehkäisevä perhetyö avoimen varhaiskasvatuksen matalan osallistumiskynnyksen kautta. Tarkemmin aiheesta keskiössä on vertaistuen todellinen merkitys arjessa jaksamisen kannalta vanhemman näkökulmasta katsottuna.

Avoin varhaiskasvatus on kuntien järjestämää toimintaa lapsiperheiden hyväksi. Tutkimuksen tarkoituksena on selvittää tarkemmin, mitä vanhemmat kokevat Kouvolan avoimen varhaiskasvatuksen toiminnasta saavansa, mitä he sieltä eniten perheelleen hakevat ja mitä mahdollisia muutoksia he kenties toivoisivat kyseiseen toimintaan. Tavoitteena olisi mahdollistaa tämän toiminnan jatkuminen jatkossakin kysynnän mukaan vanhempien toiveita kunnioittaen, sekä antaa kaupungille konkreettista näyttöä sen tärkeydestä ja tarpeesta kaupungin vuosittaista budjetointiakin mielessä pitäen. Kouvolan avoin varhaiskasvatus on myös itse todella kiinnostunut asiakaskuntansa ajatuksista ja tarpeista, joten tutkimuksesta saadut tulokset tulevat mahdollisesti antamaan heille niistä tärkeää tietoa toiminnan jatkuvaa kehitystäkin ajatellen.

Tekstissä käydään läpi suomalaisia lapsiperheitä tilastojen kautta ja paneudutaan vanhempien arjessa jaksamiseen ja siihen vaikuttaviin tekijöihin. Kouvolan avoimen varhaiskasvatuksen toiminta esitellään ja pohditaan sen roolia paikallisten lapsiperheiden arjessa. Kyselytutkimuksen vaiheet ja siihen liittyvät käsitteet käydään läpi ja lopullinen tutkimustulos aiheesta esitellään havainnollistavien kuvien avulla. Lopussa esitetään johtopäätökset ja vastataan niiden kautta tutkimuskysymyksiin unohtamatta jatkotutkimusmahdollisuuksien pohdintaa aiheeseen liittyen.

2 LAPSIPERHEET SUOMESSA

Lasten ja lapsiperheiden hyvinvointia on kartoitettu THL:n FinLapset-rekisteri- ja kyselytutkimustiedon avulla. Seurannan kohteena on koko maan lapset ja nuoret perheineen. Tietoa tutkimukseen saadaan neuvoloiden ja kouluterveydenhuollon määräaikaikäisistä terveystarkastuksista, kyselytutkimuksista sekä

valtakunnallisista rekistereistä. FinLapset-kyselytutkimus toteutetaan aina joka neljäs vuosi. (FinLapset – Lasten, nuorten ja perheiden terveys ja hyvinvointi s.a.)

Yleisesti ottaen Suomessa lapsiperheillä menee hyvin. Suurimman osan mielestä perheen arki toimii ja he ovat tyytyväisiä niin elämäänsä, parisuhteeseensa, kuin itseensäkin vanhempina. Kyselyssä on kartoitettu erityisesti vauvaperheitä ja nelivuotiaiden lasten vanhempia. Tutkimuksesta nousi esiin muun muassa, että noin puolet vanhemmista kokevat oman vauvansa keskimääräistä vauvaa helpommaksi ja että nelivuotiaiden lasten vanhemmat jakavat pääosin samat kasvatuseriaatteen sekä mieltävät yhteisen ajan lasten kanssa miellyttäväksi. Lapsiperheiden hyvinvoinnin haasteiksi taas nousivat erilaiset jaksamisen haasteet yhdessä yksinäisyyden kokemusten ja tuen tarpeiden ilmenemisen kanssa. (Lasten ja lapsiperheiden hyvinvointi 2023.)

Kansallisesti koettu hyvinvoinnin tutkimus on aiheena ajankohtainen. Siinä haetaan tietoa yksilöiden omista hyvinvointikokemuksista, miten he oikeasti voivat ja tuntevat erilaisia asioita esimerkiksi taloudellisesta tilanteestaan riippumatta. Omakohtainen kokemus hyvinvoinnista onkin subjektiivinen ja voi vaihdella suurestikin ulkoisten ominaisuuksien samankaltaisuudesta huolimatta. Jokaisen elämään voi sisältyä onnellisuuden lisäksi myös paljon kätkeytyä surua ja tuen tarvetta. (Törrönen 2012, 11–13.)

Tilastotietoa

Vuoden 2022 loppuun mennessä Suomessa perheisiin kuului yhteensä 71 % väestöstä. Kaikista perheistä lapsiperheiden osuus oli 38 %, joka kattoi lopulta 552 034 perhettä. Keskimääräinen lapsiluku lapsiperheissä oli 1,82. Yhden lapsen perheitä oli 44 % lapsiperheistä, kun taas kaksilapsisia lapsiperheitä oli 39 %. Näin ollen loput 17 % kattoi lapsiperheet, joissa lapsia oli vähintään kolme kappaletta. Kaiken kaikkiaan Suomessa asui vuonna 2022 hieman yli miljoona lasta. Lapsiperheiden määrä väheni edellisvuodesta lähes 1 600 perheellä. (Perheiden määrä väheni edelleen vuonna 2022. 2023.)

Yleisin lapsiperheiden perhetyyppi on aviopari lapsineen. Alaikäisistä lapsista noin 61 % kasvaa aviopariperheissä. Perheiden monimuotoisuus on kuitenkin

lisääntynyt selkeästi viime vuosikymmeninä, sillä esimerkiksi vuonna 1992 samainen osuus oli 78 %. Noin joka viides lapsi kasvaa yhden vanhemman perheessä. Isän kanssa asuvia lapsia oli 3 %, kun taas äidin kanssa asuvia 18 %. Kymenlaaksossa on maakunnista eniten äidin kanssa asuvia lapsia. (Pietiläinen 2023.)

Vanhempainvapaan jälkeen Suomessa on mahdollista jäädä hoitamaan lasta kotiin kotihoidon tuella pisimmillään siihen asti, että lapsi täyttää kolme vuotta. Tätä mahdollisuutta hyödyntää ainakin jonkin aikaa perheistä 82 %. Kelan lapsiperhe-etuustilaston mukaan lasta hoitaa melkein joka tapauksessa lapsen oma vanhempi. 91 % tapauksista hoitava vanhempi on äiti. (Perhevapaiden käyttö ja kustannukset 2023.) Vuonna 2021 työllisiä alle 3-vuotiaiden lasten äideistä oli 60,9 % (Äidit tilastoissa 2023 s.a.).

Suomessa naisen keski-ikä ensimmäisen lapsen syntyessä oli vuonna 2022 29,6 vuotta. Kaikkien synnyttäjien keski-ikä samaisena vuotena oli taas 31,2 vuotta. Yleisimmin lapsen syntyessä äiti oli 29–34-vuotias. Yli 45-vuotiaille synnyttäjille syntyi yhteensä 187 lasta. Vuonna 2022 naisten kokonaishedelmällisyysluku oli mittaushistoriansa matalin. Mittaus on aloitettu vuonna 1776. (Äidit tilastoissa 2023 s.a.) Isäksi tulemisen keski-ikä Suomessa oli vuonna 2020 31,6 vuotta (Perheiden moninaisuus 2022).

3 VANHEMPIEN JAKSAMINEN ARJESSA

Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen FinLapset-tutkimuksen perusteella suuri osa lapsiperheiden vanhemmista kaipaa tukea lapsiperhepalveluiden ammattilaisilta. Yksi yleisimmistä tuen tarpeista liittyi vanhemman omaan jaksamiseen ja vanhemmuuteen. Myös vanhemman kokema yksinäisyys nousi esiin, vaikka miltei kaikilla oli joku, jolle tarpeen tullen pystyi kertomaan iloistaan ja suruistaan. Jopa 12 % vauvaperheiden synnyttäneistä vanhemmista koki yksinäisyyttä. Tästä huolimatta kaikki vanhemmat eivät kuitenkaan ilmaise tuen tarvettaan lapsiperhepalveluiden ammattilaisille. Esimerkiksi omaan jaksamiseensa tukea tarvinneista nelivuotiaiden lasten vanhemmista jopa kaksi viidestä on jättänyt oman tuen tarpeensa ilmaisematta. (Lasten ja lapsiperheiden hyvinvointi 2023.)

On selkeää, että vanhemmat kaipaavat tukea ja apua arkeensa. Ja se on täysin ymmärrettävää. Elämä lapsen tulon myötä muuttuu kokonaisvaltaisesti. Yhtäkkiä perheet kohtaavatkin aivan uudenlaisia haasteita, jotka vaikuttavat eri tavoilla perheen yleiseen hyvinvointiin. Elämä lapsiperhearjessa voi olla toisinaan todella hektistä, kun monet eri tekijät vaikuttavat arjen toimivuuteen. Perheen koostuessa useista jäsenistä, joilla kaikilla on omat tarpeensa ja elämänrytminsä, voi toisinaan näiden kaikkien yhteensovittamisessa olla suuria haasteita. (Rönkä ym. 2009, 15–17.)

Rönkän, Malisen ja Lämsän mukaan vanhemmuuteen liittyvä stressi heikentää vanhemmuuden laatua. Suuret elämäntapahtumat ja muutokset, kuten köyhyys, työttömyys tai jonkun läheisen sairastuminen ja kuolema, ovat selkeitä stressitekijöitä vanhemmuuden saralla. Kuitenkin myös huomattavasti pienemmät arjen haasteet, kuten esimerkiksi sisarusten välisten riitojen selvittäminen, lasten jättämien sotkujen siivoaminen tai lasten haastavat nukutustilanteet voivat luoda pitkäkestoisesti jatkuessaan vanhemmille voimakkaankin stressireaktion. (Rönkä ym. 2009, 56–57.) Yksinään nämä ovat aivan tavallisia ja tyypillisiä lapsiperhearkeen kuuluvia hetkiä, mutta tarpeeksi kasaantuaan ne voivat olla vanhempia todella kuormittavia tilanteita.

Chilen pääkaupungissa Santiagossa tehdyn tutkimuksen mukaan äidit kokivat vanhemmuudestaan niin tyytyväisyyttä kuin stressiäkin isiä enemmän. Korkeampaa stressiä vanhemmuuden saralla ennakoivia tekijöitä olivat naispuolisuus, kahden lapsen vanhemmuus ja mahdolliset työkonfliktit. Myös ikä oli yksi ennustava tekijä, sillä selkeästi nuoremmilla ja yli 37-vuotiailla oli havaittavissa stressiä muita ikäluokkia enemmän. Tutkimukseen osallistui yhteensä 244 vanhempaa, joista 49,6 % oli äitejä ja 50,4 % isiä, joilla oli 2–12-vuotiaita lapsia. (Bustos Navarrete ym. 2021.)

Pikkulapsiarjessa vanhempien omat tarpeet voivat tulla helposti sivuutetuiksi. Täydellisen vanhemmuuden tavoittelu voikin johtaa uupumiseen. (Haastavat tilanteet vanhemmuudessa s.a.) Hyvinvoiva vanhempi on kuitenkin myös yksi hyvinvoivan lapsen edellytys. Vanhempien omien tarpeiden kuuntelu arjessa kannattaakin pidemmän päälle. Toisinaan aika vanhemmalle itselleen oman harrastuksen parissa tai ystävän tapaaminen voi olla suuri voimavara arkeen. Hetki kodin ulkopuolista aikaa ei tee kenestäkään huonoa vanhempaa, mutta

se voi tehdä ihmeitä vanhemman omalle jaksamiselle. (Vanhemman jaksaminen s.a.) Vanhemmuuden ei tulisi olla suorittamista, eikä se edellytä täydellisyyttä, sillä riittävän hyvä vanhemmuus kyllä riittää (Vanhemmuustaidot 2023).

3.1 Vanhemmuustaidot

Vanhemmuustaidot ovat taitoja, joiden avulla vanhempi voi ohjata lapsensa kasvua ja kehitystä myönteisen näkökulman kautta. Näitä taitoja ovat esimerkiksi erilaiset arjen taidot yhdessä tunne- ja vuorovaikutustaitojen kanssa. Myös ongelmanratkaisutaidot ja stressinhallinta- ja rauhoittumisen taidot ovat osa tätä kokonaisuutta. (Vanhemmuustaidot 2023.) Esimerkin voima kasvatuksessa on valtava. Lapset peilaavat vanhempiensa käytöstä ja suhtautuvat asioihin oppimallaan tavalla. Vanhemmat toimivatkin käytöksellään mallina niin omille, kuin muillekin arjessaan tapaamilleen lapsille, ja aikuisille.

Lapsi tarvitsee tasapainoiseen kehitykseensä vanhemmaltaan ehdotonta rakautta, lämpöä, läheisyyttä, hoivaa, hellyyttä ja turvallisuutta. Läsnäolo, kuuntelu ja lapsen tarpeiden ymmärtäminen ovat myös edellytyksiä hyvään vanhemmuuteen. Lasta tulee ohjata kannustuksen ja kehumisen kautta, rajojen asettamista unohtamatta. Rajat luovat osaltaan turvallista ilmapiiriä. Yhteisten pelisääntöjen kautta on helpompaa saavuttaa yhteisymmärrys, kun kaikille osapuolille on selvää, miten milloinkin tulisi toimia. Hyvät vanhemmuustaidot ovatkin koko perheen etu. Ne luovat turvallisen pohjan elämälle ja auttavat jaksamaan arjessa. Vanhemmuustaidot ovat myös taitoja, joita voi oppia ja kehittää ajan saatossa lisää. (Vanhemmuustaidot 2023.)

Vanhempien merkitystä lapsen kehitykselle ei voi tarpeeksi korostaa, sillä varhaisvuodet piirtävät pysyvän jälkensä lapsen tulevaa kehitystä ajatellen (Helminen 2006, 7). Juusolan (2011, 110) mukaan lapsen luottamusta omiin vanhempiinsa voidaan pitää pohjana kaikelle muulle kehitykselle. Lapsuudessa rakennetaan myös perusta itseluottamukselle ja itsetuntemukselle (Helminen 2006, 7).

3.2 Vertaistuen merkitys

Mikkosen ja Saarisen mukaan vertaisuutta pidetään ihmisten välisenä suhteena. Toimintana vertaistuki on omaehtoista toimintaa, jossa vertaiset toimivat itsensä ja toistensa hyväksi yhdessä. Useat eri tekijät voivat vaikuttaa vertaistuen toteutumiseen. Vertaisuus voidaan määritellä yksilöiden keskinäiseksi asiantuntijuudeksi, tasa-arvoksi, voimavaraksi ja yhdenvertaisuudeksi. Siinä korostuvat tuki yksilöltä toiselle ja takaisin. (Mikkonen & Saarinen 2018, 20–21.)

Vertaisuutta voi muodostua elämän erilaisilla osa-alueilla (Mikkonen & Saarinen 2018, 20). Yksilöitä yhdistävät elämäntilanteet ja kokemukset aiheuttavat väkisin vertaisuutta. Eräs monia yhdistävä tekijä onkin vanhemmuus. Tasa-vertainen keskustelu toisen vanhemman kanssa, jossa molemmat ovat niin sanotusti samalla viivalla luo hyvän lähtökohdan vertaisuuden kukoistamiselle. Vertaistuessa toinen ei ole toista ylempänä tai alempana, vaan asiaa lähestytään tasa-arvoisesti (Mikkonen & Saarinen 2018, 22). Toisinaan kipeistä ja kuormittavistakin asioista on helpompaa keskustella henkilön kanssa, joka oikeasti ymmärtää tilanteen mahdollisen haastavuuden.

Lapsiperhearjessa kaiken ilon ja onnistumisen ohella voi keskustella toisen samassa tilanteessa olevan vanhemman kanssa haastavistakin asioista, kuten esimerkiksi lasten uhmasta ja uniongelmista. Monet vanhemmat kamppailevatkin samojen asioiden äärellä, joten vertaistuen kautta voi löytyä kaivattua ymmärrystä ja joskus toimivia vinkkejäkin tilanteeseen. (Vanhemman jaksaminen lapsen uhmaiässä s.a.) Mikkonen ja Saarinen toteavatkin, että varsinkin elämän kriisitilanteista selviytymisessä vertaisten tuki voi olla ratkaisevassa asemassa. Tukimuotona vertaistuki on lisääntyvä ja todella merkittävä. Vertaisuutta voi syntyä myös monien myönteisten asioiden kautta. (Mikkonen & Saarinen 2018, 7.)

4 AVOIN VARHAISKASVATUS OSANA EHKÄISEVÄÄ TYÖTÄ LAPSI-PERHEIDEN PARISSA

Avoin varhaiskasvatus on yksi varhaiskasvatuksen toimintamuodoista ja näin ollen toimii myös varhaiskasvatuslain alla. Varhaiskasvatuslaissa määritellään

varhaiskasvatuksen tarkoittavan lapsen suunnitelmallista ja tavoitteellista kasvatuksen ja hoidon muodostamaa kokonaisuutta (Varhaiskasvatustalaki 540/2018 2. §). Tässä varhaiskasvatuksen kokonaisuudessa painottuu erityisesti pedagogiikka, jolla tarkoitetaan asioiden tekemistä tietyllä tiedostetulla tavalla (Karila & Lipponen 2013, 32–33).

Avoimen varhaiskasvatuksen henkilöstö koostuu erilaisista varhaiskasvatuksen ammattilaisista, kuten varhaiskasvatuksen opettajista, sosionomeista ja lastenhoitajista. Avoin varhaiskasvatus ei ole kuitenkaan lain velvoittamaa toimintaa, vaan kunnat voivat toimeksiantajan mukaan kuntakohtaisesti itse määrittää, miten ja millä kapasiteetilla sitä haluavat harjoittaa.

Avoimessa varhaiskasvatuksessa perhetyö toteutuu sosiaaliohjauksena, jonka tarkoitus on tukea vanhemmuutta ja vahvistaa perheen toimintakykyä yhdessä perheen sosiaalisen verkoston laajentamisen ja lasten hoidon ja kasvatuksen ohjaamisen kanssa. Tarkoitus onkin tarjota tukea lapsiperheille mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. (Perhetyö 2023.)

4.1 Kouvolan avoin varhaiskasvatus

Kouvolassa avoimen varhaiskasvatuksen toimintaa on järjestetty toimeksiantajan mukaan jossain muodossa katkeamattomasti vuodesta 1986 lähtien. Alussa toiminta tarjosi myös mm. erilaisia kerhoja lapsiperheille ja iltapäivätoimintaa koululaisille. Vuodesta 2016 lähtien toiminta on keskittynyt nykyiseen perhetyöhön. Kouvolan avoin varhaiskasvatus järjestää toiminnassaan suunnitelmallista, tavoitteellista ja monipuolista niin sisä-, kuin ulkotoimintaa kaikille perheille ympäri Kouvola. Toiminta sijoittuu arkipäiviin, eikä vaadi osallistujiltaan minkäänlaista ennakoilmoittautumista. Lisäksi toiminta on kaikille osallistujille avointa ja maksutonta. Kouvolan avoin varhaiskasvatus eroaa niin sanotusta tavallisesta varhaiskasvatuksesta niin, että osallistuakseen lapsella tulee olla oma aikuinen toiminnassa mukana. Aikuinen voi olla lapsen oma vanhempi, isovanhempi, kummi tai joku muu lapselle tärkeä ihminen. Avoimessa varhaiskasvatuksessa kohtaavatkin keskenään niin lapset kuin aikuisetkin. Lapset pääsevät toimimaan yhdessä muiden lasten kanssa, kun taas

aikuisille on tarjolla tukea vanhemmuuteen yhdessä vertaistuen ja palveluohjauksen muodossa. Avoin varhaiskasvatus kutsuukin perheitä mukaan yhteiseen tekemiseen. (Avoin varhaiskasvatus 2023.)

Avoimeen varhaiskasvatukseen osallistuvat pääasiassa alle kolmevuotiaat lapset. Tämä johtuu Suomessa olevasta mahdollisuudesta olla kotona lapsen kanssa tuetulla hoitovapaalla, kunnes lapsi täyttää kolme vuotta. Toisinaan lapsilla on myös vanhempia sisaruksia mukana, mutta toimintaa suunniteltaessa keskitytään toimeksiantajan mukaan enimmäkseen näihin pieniin lapsiin ja heidän tarpeisiinsa.

Pienten lasten perustarpeiden ollessa tyydytettynä, ovat he loputtoman uteli-aita ympäröivään maailmaansa ja yllättävät jaksamisellaan. Helenius ym. toteavatkin, että alle kolmivuotiaat lapset kaipaavat paljon vaihtelua ja kehitystasonsa mukaista monipuolisuutta elämäänsä. Eräs tärkeä osa-alue alle kolmivuotiaiden kehityksessä on puheen ja kielen oppiminen, ja he tarvitsevatkin paljon heidän kanssaan aiheen pariin pysähtyviä aikuisia, niin kuuntelua, kuin vuoropuheluakin ajatellen. Toiminta alle kolmivuotiaiden parissa vaatii sataprosenttista fyysistä ja henkistä läsnäoloa. (Helenius ym. 2001, 25–26.)

Kouvolan avoin varhaiskasvatus järjestää kaikille tarkoitettujen perhepäivien lisäksi myös niin sanottuja teema-aamupäiviä, jotka kokoavat yhteen aina tietyn ikäryhmän kerrallaan. Esimerkiksi vauvoille on olemassa kerran viikossa oma vauva-aamunsa, jossa samassa elämäntilanteessa olevat vanhemmat pääsevät tutustumaan toisiinsa ja saamaan samalla vertaistukea arkeensa. Oma aamupäivänsä löytyy myös 1–2-vuotiaille lapsille samalla periaatteella. (Avoin varhaiskasvatus 2023.) Tietyn ikäryhmän sisarukset ovat myös toimeksiantajan mukaan tervetulleita näihin kohdeaamuihin, jolloin useamman lapsen vanhemmalla on aina mahdollisuus järjestää oma lapsensa samanikäistensä seuraan. Avoin varhaiskasvatus järjestää näissä teema-aamuissa ikätasoista toimintaa esimerkiksi maalauksen, liikunnan tai musiikkihetken muodossa, vapaan leikin mahdollisuutta unohtamatta. Aikamme arvostetun lastenpsykiatri Jari Sinkkosen mukaan leikki onkin ihmisen kaikista kaunein ja inhimillisin luomus. (Sinkkonen 2008, 217.) Kouvolan avoin varhaiskasvatus panostaa myös leikkiloihin ja -mahdollisuuksiin toiminnassaan muuttaen tilojaan

palvelemaan asiakaskuntaansa mahdollisimman monipuolisesti. Sama leikki-tila on esimerkiksi vuoden aikana muuntunut metsästä kirjaston kautta nallejen kodiksi.

Järjestetyt toiminnot vaihtelevat sisällöiltään aina käynnissä olevien teemojen mukaan. Esimerkiksi nyt vuonna 2023 syys- ja lokakuun teemana on ollut arjen rytmit ja rutiinit. Kouvolan avoin varhaiskasvatus muistuttaakin, että riittävä lepo, yhteinen ruokailu, liikunta, itselle mielekäs tekeminen ja läheisten ihmissuhteiden vaaliminen luo vankkaa perustaa lapsen terveille kasvuille ja kehitykselle. Toimitiloista on löytynyt aiheeseen liittyvää kirjallisuutta, tulostettuja toimintavinkkejä ja leikkimahdollisuuksia ohjattua toimintaa unohtamatta. Kouvolan avoin varhaiskasvatus oli mukana myös kolmannen kerran järjestettävässä Arkiseikkailu kampanjassa teeman aikana. Muita teemoja toiminnassa on ollut vuonna 2023 muun muassa aktiivinen kuuntelu (heinä- ja elokuussa) ja mielekäs tekeminen (touko- ja kesäkuussa). Vuoden 2023 viimeisten kuukausien teemana tulee olemaan tunnetaidot. Tämä teeman aihe on tullut toiveena suoraan Kouvolan avoimen varhaiskasvatuksen palveluja käyttäviltä asiakkailta.

Kouvolan avoimen varhaiskasvatuksen toiminnassa vierailee erilaisia asiantuntijoita perheiden tarpeiden ja toiveiden pohjalta. Toimeksiantaja kertookin, että heidän toiminnassaan on vierailut niin kasvatusalan, kuin ravintopuolenkin ammattilaisia jakamassa omaa osaamistaan ja vastaamassa vanhempia askarruttaviin kysymyksiin. Esimerkiksi arjen rytmit ja rutiinit -teeman aikana toiminnassa vieraili ensi- ja turvakotiyhdistyksen Baby blues -työntekijä keskustelemassa lapsiperheiden uniasioista.

Toimeksiantajan mukaan suuressa roolissa Kouvolan avoimen varhaiskasvatuksen toiminnassa on myös monipuolinen verkostoyhteistyö, jossa mahdollistetaan toimintaa lapsiperheille ympäri Kouvola. Näistä esimerkkeinä kohtauspaikkatoiminta kaupungin päiväkodeilla ja maahanmuuttajaäitien suomenkielenryhmän lastenhoitotoiminta. Kouvolan avoin varhaiskasvatus on ollut myös mukana kaupungin vauva-vanhempi-ryhmässä sekä isä-lapsi-ryhmässä yhdessä erilaisten lapsiperheille suunnattujen tapahtumien lisäksi.

Avoin varhaiskasvatus on toimeksiantajan mukaan osaltaan matalan kynnyksen ehkäisevää perhetyötä. Perheiden kanssa toimiessaan Kouvolan avoin varhaiskasvatus huomioi myös lasten vanhemmat toiminnassaan. Perheiden kuulumisia kysellään ja vanhempia autetaan myös tutustumaan toinen toisiinsa esimerkiksi vauva-aamuissa nimitarrojen avulla. Tällöin toiseen vanhempaan on lähtökohtaisesti helpompi ottaa kontaktia, kun nimi pysyy näkyvillä ja näin ollen myös hetken muistissa toisinaan väsyttävässä vauva-arjessa. Avoimella varhaiskasvatuksella on toiminnassaan mukana toimeksiantajan mukaan myös kerran viikossa toteutuvat isäillat. Isäillat painottuvat nimensä mukaisesti ilta-aikaan, joka mahdollistaa myös työssäkäyvien vanhempien osallistumisen toimintaan tapaamaan samassa elämäntilanteessa olevia vertaisiaan.

4.2 Kouvolan kokoinen leikkikenttä

Vuodeksi 2023 on käynnistynyt Kouvolan avoimen varhaiskasvatuksen kehittämishanke Kouvolan kokoinen leikkikenttä, jossa hanketyöntekijä kohtaa perheitä erilaisissa avoimen varhaiskasvatuksen palveluissa ja verkostoyhteistyötapahtumissa ympäri Kouvolaan. Tämän hankkeen tavoitteena on kehittää avoimen varhaiskasvatustoiminnan tasavertaisuutta Kouvolaan, sekä selvittää jo olemassa olevia palveluita yhdessä alueellisten verkostojen ja asiakkaiden omien tarpeiden kanssa. Toiminnan kehittäminen keskittyy erityisesti kaupungin reuna-alueisiin ja taajamiin, joissa toimintaa ei ole vielä ollut. (Avoin varhaiskasvatus 2023.)

Kehittämishankkeen työntekijä kertoi hankkeen nimen valikoituneen sosiaalisen median kautta asiakkaiden ehdotusten ja äänestyksen pohjalta. Hanketyöntekijä kertoi myös keränneensä vuoden mittaan asiakkaiden toiveita ja kokemuksia Kouvolan avoimen varhaiskasvatuksen ja verkostoyhteistyötapahtumien asiakaskohtaamisten ja niiden avulla syntyneiden keskustelujen pohjalta myös sähköisen kyselylomakkeen avulla. Sähköisen kyselylomakkeen kautta saatuja vastauksia ja toiveita on jaettu myös asiakkaiden nähtäville Kouvolan avoimen varhaiskasvatuksen sosiaalisen median alustoille.

5 KYSELYTUTKIMUS

Opinnäytetyöni aiheena on Kouvolan avoimen varhaiskasvatuksen merkityksen toimintaan osallistuville lasten vanhemmille. Tavoitteena on selvittää vanhempien toiveita toimintaan liittyen ja näin ollen mahdollistaa toiminnan jatkuminen jatkossakin asiakaskunnan kysynnän mukaan. Tavoitteena on myös kerätä näyttöä Kouvolan avoimen varhaiskasvatuksen tärkeydestä ja tarpeesta niin Kouvolan avoimelle varhaiskasvatukselle, kuin Kouvolan kaupungillekin.

Päätin suorittaa tutkimukseni kyselytutkimuksena, sillä koin sen menetelmänä toimivaksi saavuttaa Kouvolan avoimen varhaiskasvatuksen asiakaskunta suhteellisen nopeasti ja näin ollen varmistaa myös kyselytutkimukseen tarvittava vastausaineisto. Kyselytutkimus on menetelmänä helppo toteuttaa, niin tekijän, kuin vastaajankin puolesta. Kyselyyn vastaaminen ei vie paljoa vastaajan aikaa, lisäksi vastaajan anonyymisyys ja kyselyyn vastaaminen parhaalla näkemällä ajalla ja paikalla voi lisätä vastaajien määrää. Kunnaala-Hyrkin ja Brunilan mukaan verkossa hyvin toteutettu kyselytutkimus on keinona hyvä suurien vastaajamäärien saavuttamiseksi. (Kunnaala-Hyrkki & Brunila 2020.)

5.1 Tutkimuskysymykset

Opinnäytetyöni tarkoituksena on selvittää, mitä lasten vanhemmat oikeasti kokevat saavansa Kouvolan avoimen varhaiskasvatuksen toimintaan osallistuesaan ja vastaako tämä niitä toiveita, mitä heillä on kyseistä toimintaa kohtaan. Esimerkiksi kokevatko perheet saavansa tukea alan ammattilaisilta arkeensa lasten kasvatukseen liittyen, toteutuuko toiminnassa sen mainostama vertais-tuki, tai toivovatko he sieltä sosiaalisia kontakteja lastensa lisäksi mahdollisesti myös itselleen. Vaikka pienten lasten kanssa ollessaan vanhempi ei ole koskaan yksin, voi hän siitä huolimatta tuntea itsensä ajoittain yksinäiseksi. Toisten aikuisten seura ja keskusteluyhteys voivatkin tuoda todella kaivattua vaihtelua pienten lasten vanhempien arkeen.

Myös Koskela ja Pusa nostivat pro gradu -tutkielmassaan: Kuin toinen olohuone tai leikkihuone meille, Rovaniemen avoin päiväkotiperheiden tukena, esille äitien kokeman yksinäisyyden tunteen. Yksinäisyyden tunne kohdistui

heidän kohdallaan puolisoihin, ystäviin, sukulaisiin ja muuhun vertaistukeen ja ilmeni toisten aikuisten tuen, läsnäolon ja yhteisöllisyyden kaipuuna. (Koskela & Pusa 2014.)

Kyselytutkimuksen on myös tarkoitus selvittää mahdollisia kehityskohteita avoimen varhaiskasvatuksen toimintaan sen tulevaisuutta ajatellen. Kyselystä on myös tuleva näyttöä Kouvolan kaupungille Kouvolan avoimen varhaiskasvatuksen tarpeellisuudesta suoraan sen asiakkailta.

Opinnäytetyön Avoimen varhaiskasvatuksen merkitys lapsen vanhemmalle tutkimuskysymykset:

1. Mitä lasten vanhemmat toivovat avoimen varhaiskasvatuksen toiminnalta siihen osallistuessaan?
2. Millä tavoin avoin varhaiskasvatus voisi kehittää toimintaansa vastataksseen entistä paremmin vanhempien tarpeisiin?

5.2 Eettisyys ja tutkimuksen luotettavuus

Eettisyys tulee ottaa aina huomioon tutkimuksen suunnittelussa ja toteutuksessa. Tieteellisen tutkimuksen voidaan katsoa olevan eettisesti hyväksyttävää ja luotettavaa ja myös siitä ilmaantuneet tulokset uskottavia vain, jos kyseinen tutkimus on tehty hyvän tieteellisen käytännön edellyttämällä tavalla. Hyvän tieteellisen käytännön lähtökohdiksi voidaan tutkimusetiikan näkökulmasta nostaa rehellisyys, huolellisuus ja tarkkuus. Näihin tieteellisen käytännön lähtökohtiin peilaten tulee tutkimus suunnitella, toteuttaa ja raportoida tavalla, jota edellytetään tieteelliseksi määritellyltä tiedolta. Tarvittava tutkimuslupa tulee olla myös hankittuna hyvissä ajoin. (Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsitteleminen Suomessa 2023.)

Tutkimuksen luotettavuus perustuu huolellisesti laadittuun kyselylomakkeeseen. Kysymysten tulee olla helposti luettavissa ja ymmärrettävissä luotettavien vastausten saamiseksi. (Luoto 2009.) Lisäksi vastausmäärä tulee osaltaan kertomaan kyselyn luotettavuudesta. Vastausmäärää voidaan verrata Kouvolan avoimen varhaiskasvatuksen omiin kyselyvastausmääriin. Tulen myös testaamaan kyselylomaketta omalla lähipiirilläni ennen sen levittämistä

laajemmalle yleisölle kysymysten ymmärtämisen ja kyselylomakkeen toimivuuden varmistamiseksi.

Kyselyvastaukset tulevat olemaan niiden analysoinnin ajan omalla tietokoneellani salasanasuojauksen takana. Kyselyvastauksia säilytetään samaisella tietokoneella kuukausi tutkimuksen valmistumisesta, jonka jälkeen ne poistetaan ja jäljelle jää näin valmis opinnäytetyö kyselytutkimuksesta.

5.3 Tutkimusmenetelmät

Aineisto opinnäytetyöhön kerätään avoimen varhaiskasvatuksen palveluja käyttäviltä asiakkailta. Tutkimusote on kvantitatiivinen ja siinä hyödynnetään Webropol-ohjelmalla tuotettua sähköistä kyselylomaketta. Kyselylomake on täytettävissä yhteensä yhden viikon ajan. Tämä yhden viikon ajanjakso sijoittuu lokakuuhun ennen syyslomaa vuonna 2023. Syysloma halutaan rajata pois ajanjaksosta syystä, että koulujen loma-aikoina asiakaskunta voi vaihdella suurestikin niin sanottuun normaaliin toiminta-aikaan verrattuna. Kyselytutkimuksen tuloksista halutaan saada mahdollisimman tarkka ja paikkansapitävä tulos yleisintä asiakaskuntaa ajatellen.

Kyselyä mainostetaan avoimen varhaiskasvatuksen käyttäjille sen sosiaalisen median kanavissa, jotka löytyvät Instagramista ja Facebookista. Facebookiin tutkimus linkitetään asianmukaisin saatesanoin avoimen varhaiskasvatuksen omalle seinälle ja Instagramin puolella tutkimuksesta tehdään oma päivityksensä, jota mainostetaan vielä linkin kera Instagramin stories-osion puolella mahdollisimman monen asiakkaan huomion herättämiseksi ja mahdollisten vastausten saamiseksi. Lisäksi kyselytutkimuksesta tehdään saatekirje avoimen varhaiskasvatuksen kolmen kiinteän toimipisteen ilmoitustauluille QR-koodin kera. Mainonnassa painotetaan vastaajien vanhemmuutta, jolla pyritään estämään esimerkiksi toimintaan osallistuvien lasten isovanhempien tai kummien virheellinen vastaaminen.

Tulen myös itse mainostamaan tutkimustani sekä siihen liittyvää kyselyä osallistumalla avoimen varhaiskasvatuksen eri yksiköiden tapahtumiin ja tilaisuuksiin, joissa kerron opinnäytetyöstäni ja kannustan myös omalla läsnäolollani siihen vastaamiseen. Kouvossa avoimella varhaiskasvatuksella on yhteensä

kolme erilaista kiinteää toimipistettä. Nämä ovat Kuovin perhepuisto, perhekeskus Keltakangas ja perhekeskus Koria, jotka sijaitsevat nimensä veroisesti Kouvolan keskustan lisäksi Keltakankaalla ja Koriolla. Näiden lisäksi avoimella varhaiskasvatuksella on myös liikkuvia ja vaihtuvia toimipisteitä ympäri Kouvola esimerkiksi erilaisilla leikkikentillä ja kaupungin varhaiskasvatuksen ryhmätiloissa ja saleissa. Avoimella varhaiskasvatuksella on käytössään kerran viikossa myös päiväkotibussi, jolla pyritään saamaan yhteys taajamissa asuviin kohderyhmiin. Näiden tarkempi sijainti ja aikataulu selviää syksyn edetessä. Pääsen itse helposti näihin erilaisiin kohtaamispaikkoihin omalla autolla liikkuessani.

5.4 Aineisto ja aineiston analyysi

Kerätyn aineiston tulen käsittelemään omalla tietokoneellani. Kyselylomakkeen kysymysten tuottama tieto analysoidaan ja pyritään näin ollen selvittämään avoimen varhaiskasvatuksen asiakkaiden toiveiden ja saatujen kokemusten osuvuutta toisiinsa. Webropol-ohjelma suodattaa ja vertailee vastausten mukaan myös suoraan erilaisia jakaumia esimerkiksi prosenttiosuuksien perusteella, joita pystyy vertailemaan keskenään (Automaattinen kyselytutkimusten raportointi s.a.). Avointen kysymysten vastauksia analysoidaan laadullisesti pyrkien selvittämään, onko kysymysten ulkopuolella selkeästi erilaisia tunnistamattomia tarpeita, joita lasten vanhemmat hakevat avoimen varhaiskasvatuksen palveluista. Laadullisessa analyysissä käytetään apuna teemoittelua, joka on yksi laadullisen analyysin menetelmistä (Günther ym. s.a.). Eskolan ja Suorannan (2008, 174–180) mukaan teemoittelussa on tarkoituksena löytää aineistosta tutkimuksen kannalta olennaisia aiheita, eli teemoja. Mikäli näitä mahdollisia aiemmin tunnistamattomia tarpeita kyselylomakkeen avoimista kysymyksistä ilmenee, mietitään avoimen varhaiskasvatuksen mahdollisuuksia vastata niihin.

5.5 Kyselytutkimuksen kysymykset ja toteutuminen

Opinnäytetyöni Avoimen varhaiskasvatuksen merkitys lapsen vanhemmalle – Kouvolan avoin varhaiskasvatus sähköinen kyselytutkimus koostui yhteensä seitsemästä kysymyksestä. Ensimmäiset viisi kysymystä olivat monivalintakysymyksiä ja viimeiset 2 avoimia kysymyksiä, joihin vanhemmat pystyivät vastaamaan omin sanoin. Yksikään kysymys ei ollut pakollinen, sillä en halunnut

pakottaa ketään vastaamaan mitään. Halusin, että vastaukset tulevat vanhemmilta itseltään niin kuin he ne haluavat ilmaista ilman pakotetta. Koen, että tämä valinta lisäsi myös kyselyn luotettavuutta. Sähköisen kysymyslomakkeen kysymykset laadittiin huolellisesti panostaen niiden helppolukuisuuteen ja ymmärrettävyyteen mahdollisimman luotettavien vastausten saamiseksi.

Kysymykset 1–3

Ensimmäiset kolme kysymystä kartoittivat vastanneiden vanhempien taustoja. Heidän ikäänsä, lastensa määrää ja elämäntilannettaan, josta he osallistuvat avoimen varhaiskasvatuksen toimintaan. Nämä kysymyksien kautta saadut vastaukset ja hajonnat antavat Kouvolan avoimelle varhaiskasvatukselle selkeää näyttöä asiakkaidensa mahdollisesti erilaisista tilanteista ja lähtökohdista, joista he osallistuvat avoimen varhaiskasvatuksen toimintaan.

Ensimmäisessä kysymyksessä halusin kartoittaa toimintaan osallistuvan vanhemman taustaa. Osallistuuko hän toimintaan niin sanottuna kotivanhempana vanhempainvapaan tai hoitovapaan yhteydessä, vai kenties töiden ja opiskelujen lomassa unohtamatta työttömyyttä vaihtoehtoista. Näiden taustatietojen selvittäminen voisi osaltaan selventää myös asiakaskunnan tarpeita esimerkiksi toiminnan ajoittumisen suhteen.

Toisessa kysymyksessä kysyin vanhemman ikää. Halusin nostaa esiin vastaavan vanhemman iän, sillä sama elämäntilanne ja sama ikä ovat omalta osaltaan hyvä edellytys uusiin ihmisiin tutustumiseen ja lopulta myös mahdollisen vertaistuen kukoistamiseen.

Kolmas kysymys kartoitti vastaavan vanhemman lasten määrää. Lasten määrän koin tärkeäksi taustatiedoksi myös. Se, onko vanhemmalla yksi vai jopa viisi lasta, on mielestäni varteenotettava asia ja voi vaikuttaa myös toiminnasta haettuihin hyötyihin.

Kysymykset 4 & 5

Kysymykset neljä ja viisi koostuivat samoista vastausvaihtoehtoista erilaisen lähestymistavan kautta. Neljännessä kysymyksessä kysyttiin, mitä vanhempi

toivoo saavansa avoimen varhaiskasvatuksen toimintaan osallistuessaan. Eri vaihtoehdot jaoteltiin vielä seuraavasti: 5=täysin samaa mieltä, 4=jokseenkin samaa mieltä, 3=ei samaa eikä eri mieltä, 2=jokseenkin eri mieltä, 1=täysin eri mieltä. Päädyin viiteen eri vaihtoehdon jaotteluun, sillä koin kolmen olevan liian ehdoton niiden kyllä/ei muotoisessa mallissaan. Näin ollen vanhemman ei tarvinnut olla ehdottomasti jotain mieltä, vaan vaihtoehto oli olla myös jokseenkin samaa/eri mieltä. Vaihtoehdot olivat mielekästä tekemistä päivään, toimintavinkkejä omaan arkeen, lapselle ikäistään leikkiseuraa, itselle keskusteluseuraa muista aikuisista, vertaistukea vanhemmuuteen muilta vanhemmilta, tukea vanhemmuuteen alan ammattilaisilta, lapselle ystävyysuhteita ja itselle ystävyysuhteita. Lopussa oli vielä muuta, mitä? -vaihtoehto, jos sen koki tarpeelliseksi vastausvaihtoehtojen kannalta.

Viidennessä kysymyksessä kysyttiin näillä samoilla vastausvaihtoehdoilla, mitä vanhemmat ovat oikeasti kokeneet saavansa Kouvolan avoimen varhaiskasvatuksen toiminnasta. Tällä jaottelulla pyrin selvittämään mahdollisia eroavaisuuksia vastanneiden vanhempien toiveiden ja koettujen hyötyjen välillä yhtenevissä aiheissa. Näin ollen mahdollisesti suurella eroavaisuudella löytyisi selkeä kehittämistarve Kouvolan avoimen varhaiskasvatuksen toimintaan liittyen.

Kysymykset 6 & 7

Viimeiset kyselylomakkeen kysymykset olivat avoimia kysymyksiä. Kuudennessa kysymyksessä kysyttiin suoraan mahdollisia kehitysehdotuksia Kouvolan avoimen varhaiskasvatuksen toimintaan ja seitsemännessä kysymyksessä vastaavaa vanhempaa pyydettiin kertomaan Kouvolan avoimen varhaiskasvatuksen toiminnasta omin sanoin. Näillä kysymyksillä pyrin selvittämään mahdollisia kehityskohteita toimintaan liittyen ja sitä, mitä vanhemmat ovat itse Kouvolan avoimen varhaiskasvatuksen toiminnasta oikeasti mieltä ja millä tavoin he sitä kuvailisivat.

Toteutuminen

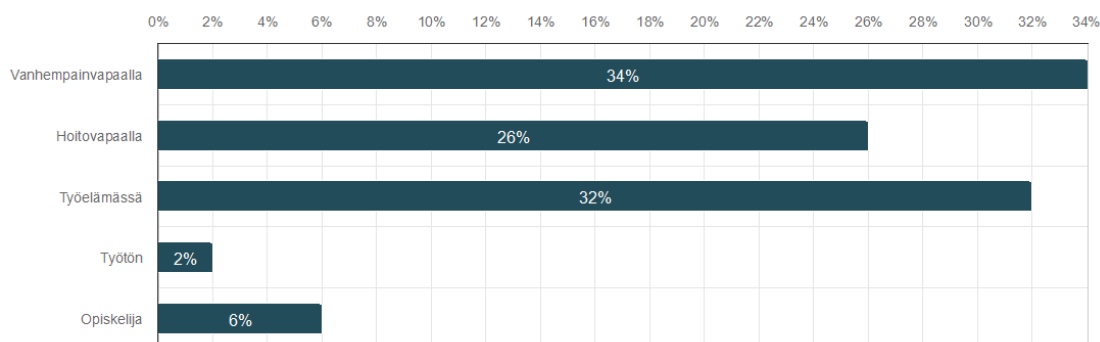
Kysely toteutettiin vuonna 2023 lokakuun alussa, viikolla 40. Kyselyä mainostettiin suunnitelman mukaan Kouvolan avoimen varhaiskasvatuksen sosiaalisen median alustoilla Facebookissa ja Instagramissa ja paikan päällä erilaisissa toimintapisteissä. Lopulta kysely keräsi yhteensä 100 vastausta toimintaa käyttäviltä vanhemmilta. Kouvolan avoin varhaiskasvatus on saanut suunnilleen noin 50–70 vastausta omiin säännöllisiin palautekyselyihinsä, joten tämän kyselytutkimuksen vastausmäärää voi pitää onnistuneena ja suhteellisen luotettavana. Monivalintakysymyksiin vastasi 100 % vastaajista. Kahteen viimeiseen avoimeen kysymykseen vastausprosentti kuitenkin laski jonkin verran. Kuudennen kysymyksen kehitysehdotuksiin kirjasi ajatuksiaan vain 32 % vastaajista. Viimeiseen toiminnankuvailuun kuvaili kuitenkin omin sanoin Kouvolan avointa varhaiskasvatusta yhteensä 52 % vastanneista vanhemmista.

6 KYSELYN TULOKSET

Kyselyn tuloksissa nostan jokaisen kyselylomakkeeni kysymyksen erikseen esiin esitellen ja käyden ne läpi. Lopuksi vertailen vastauksia toisiinsa yrittäen kartoittaa mahdollisia kehityskohteita avoimen varhaiskasvatuksen toimintaan sekä vanhempien toiveita toimintaan liittyen. Kursivoidut tekstit ovat suoria lainauksia vanhempien vastauksista kyselylomakkeen avoimiin kysymyksiin. Monivalintavastauksia selkeyttävät kuvat on luotu Webropol-ohjelman raportointiosuutta hyödyntäen.

6.1 Vastaajan taustatiedot

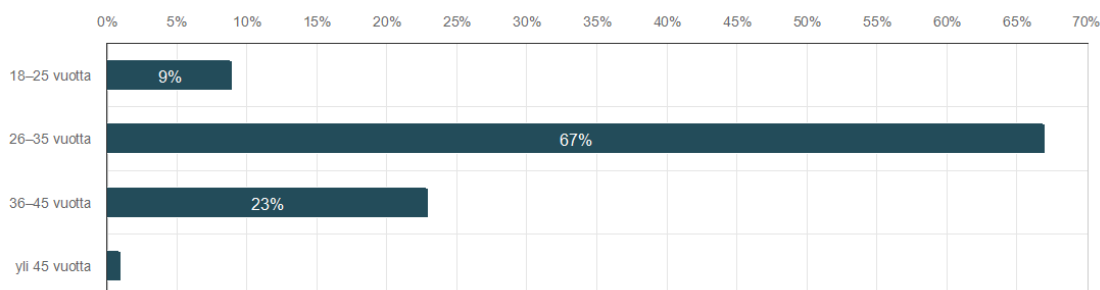
Ensimmäisessä kysymyksessä kysyttiin vastaajan taustaa vaihtoehdoilla vanhempainvapaalla, hoitovapaalla, työelämässä, työtön ja opiskelija. Kuvasta 1 nähdään, millainen tausta toimintaan osallistuneilla vanhemmilla oli.

Kuva 1. Vastaaja on (Webropol-raportti)

Kotivanhempia (vanhempainvapaalla tai hoitovapaalla) oli selkeästi eniten toimintaan osallistuvissa vanhemmissa, yhteensä 60 %. Työelämässä olevia vanhempia oli noin joka kolmas (32 %). Työttömiä (2 %) ja opiskelevia (6 %) vanhempia toimintaan osallistui selkeästi vähiten, yhteensä 8 %.

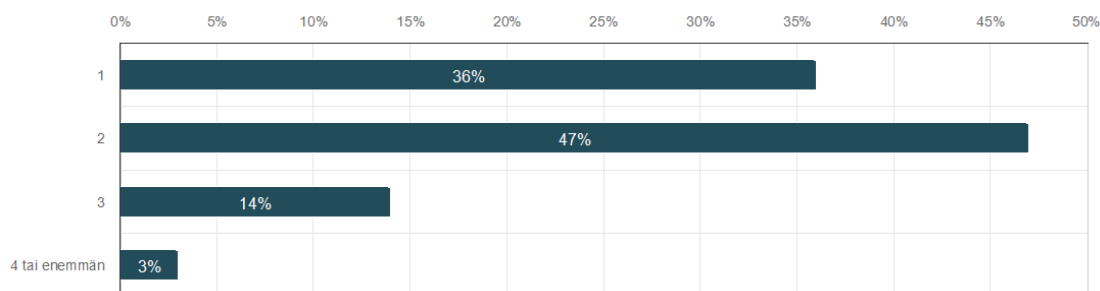
Toisessa kysymyksessä kysyttiin vastaajan ikää vastausvaihtoehdoilla 18–25 vuotta, 26–35 vuotta, 36–45 vuotta ja yli 45 vuotta. Kuvasta 2 nähdään ikäkauma kyselylomakkeeseen vastanneiden vanhempien välillä.

Kuva 2. Vastaajan ikä (Webropol-raportti)

Selkeästi eniten (67 %) vastaajista osui ikävuosien 26–35 välille. Tulos on saman suuntainen myös Suomessa äidiksi ensi kertaa tulemisen keski-ikänsä kanssa, joka on 29,6 vuotta. (Äidit tilastoissa 2023 s.a.) 18–25-vuotiaita vanhempia oli 9 %, kun taas 36–45-vuotiaita 23 %. Yli 45-vuotiaita vanhempia oli vain 1 % vastaajista.

Kolmannessa kysymyksessä kysyttiin vastaajan lasten määrää vastausvaihtoehdoilla 1, 2, 3 ja 4 tai enemmän. Kuvasta 3 nähdään lapsimäärän jakautumisen.

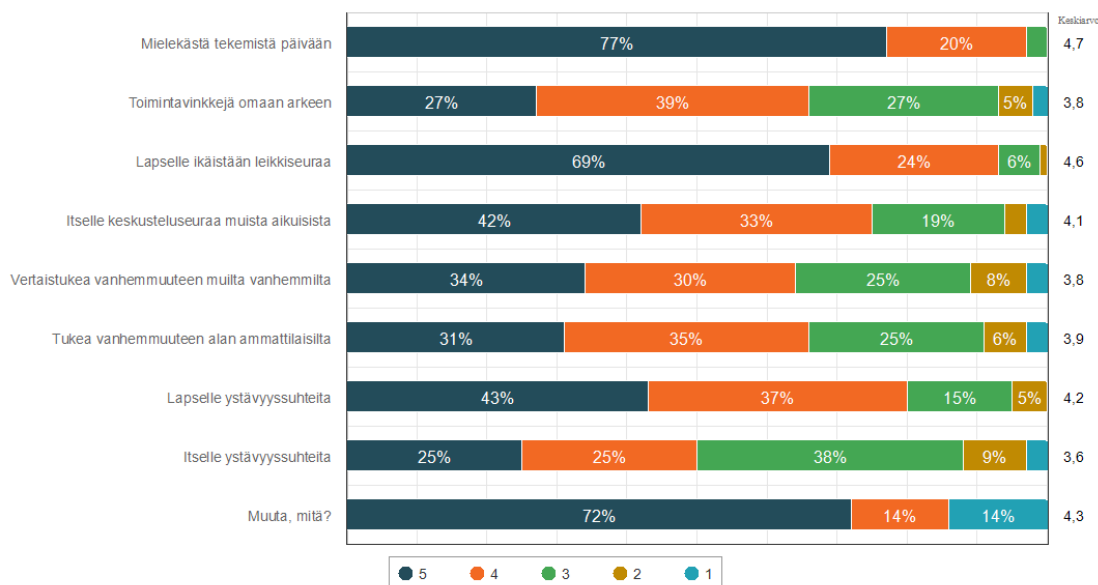

Kuva 3. Lasten määrä (Webropol-raportti)

Suomen keskimääräinen lapsiluku 1,82 (Perheiden määrä väheni edelleen vuonna 2022. 2023.) toistuu myös näissä vastauksissa. Yksilapsisia vanhempia toimintaan osallistui 36 % ja kaksilapsisia 47 %. Kolmilapsisia vanhempia oli kyselyn tulosten mukaan 14 %, kun taas vaihtoehto lapsia 4 tai enemmän kattoi yhteensä vain 3 % vastanneista vanhemmista.

6.2 Toiveet avoimelle varhaiskasvatukselle

Neljännessä kysymyksessä kysyttiin, mitä vastaaja toivoo saavansa avoimen varhaiskasvatuksen toiminnasta. Eri vaihtoehdot jaoteltiin vielä seuraavasti: 5=täysin samaa mieltä, 4=jokseenkin samaa mieltä, 3=ei samaa eikä eri mieltä, 2=jokseenkin eri mieltä, 1=täysin eri mieltä. Vaihtoehdot olivat mielekästä tekemistä päivään, toimintavinkkejä omaan arkeen, lapselle ikäistään leikkiseuraa, itselle keskusteluseuraa muista aikuisista, vertaistukea vanhemmuuteen muilta vanhemmilta, tukea vanhemmuuteen alan ammattilaisilta, lapselle ystävyssuhteita ja itselle ystävyssuhteita. Lopussa oli mahdollisuus lisätä vielä muuta, mitä? -vaihtoehto, jos sen koki tarpeelliseksi. Kuvasta 4 nähdään vastaukset vanhempien toiveista Kouvolan avoimen varhaiskasvatuksen toimintaan liittyen.

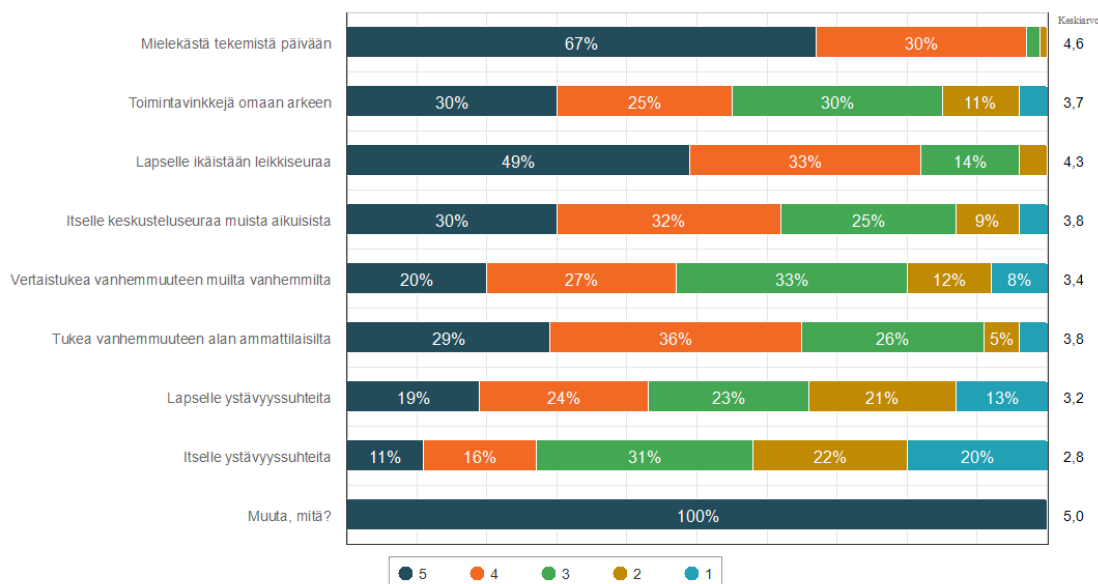
Kuva 4. Mitä toivot saavasi avoimen varhaiskasvatuksen toiminnasta? (Webropol-raportti)

Tuloksissa olen laskenut yhteen prosenttiosuudet täysin samaa mieltä ja jokseenkin samaa mieltä olevista vaihtoehdoista. Eniten vanhemmat toivoivat perheelleen Kouvolan avoimen varhaiskasvatuksen toiminnasta mielekästä tekemistä päivään (97 %), lapselle ikäistään leikkiseuraa (93 %) ja lapselle ystävyysuhteita (80 %). Keskusteluseuraa muista aikuisista toivoi yhteensä 75 % vastanneista vanhemmista. Tukea vanhemmuuteen alan ammattilaisilta ja toimintavinkkejä omaan arkeen toivoi 66 % vastaajista, kun taas vastaava luku vertaistukea vanhemmuuteen muilta vanhemmilta oli 64 %. Aikuisten välisiä ystävyysuhteita toivoi avoimen varhaiskasvatuksen toiminnasta puolet vastanneista vanhemmista. Muuta, mitä? -kohtaan vastauksiksi tuli: lapselle vaihtelua arkeen, matalan kynnyksen toimintaa mihin on helppo tulla, turvallisia aikuisia lapselleni, hengähdystauon itselle käymällä toiminnassa, iltapäivätoiminta ja syy lähteä johonkin.

6.3 Koetut hyödyt toiminnasta

Viidennessä kysymyksessä kysyttiin, mitä vanhemmat ovat oikeasti kokeneet saavansa avoimen varhaiskasvatuksen toiminnasta. Eri vaihtoehdot jaoteltiin edellisen kysymyksen tapaan seuraavasti: 5=täysin samaa mieltä, 4=jokseenkin samaa mieltä, 3=ei samaa eikä eri mieltä, 2=jokseenkin eri mieltä, 1=täysin eri mieltä. Vaihtoehdot olivat myös samat kuin neljännessä kysymyksessä, eli mielekästä tekemistä päivään, toimintavinkkejä omaan arkeen, lapselle ikäistään leikkiseuraa, itselle keskusteluseuraa muista aikuisista, vertaistukea

vanhemmuuteen muilta vanhemmilta, tukea vanhemmuuteen alan ammattilaisilta, lapselle ystävyysuhteita ja itselle ystävyysuhteita. Lopussa oli mahdollisuus lisätä vielä muuta, mikä? vaihtoehto. Kuvasta 5 nähdään kokemusten jakautuminen Kouvolan avoimen varhaiskasvatuksen toiminnan suhteen.

Kuva 5. Mitä olet kokenut saavasi avoimen varhaiskasvatuksen toiminnasta? (Webropol-raportti)

Näissäkin tuloksissa laskin prosenttiosuudet yhteen neljännen kysymyksen tapaan vaihtoehtoista täysin samaa mieltä ja jokseenkin samaa mieltä. Suurimmat koetut hyödyt toiminnasta olivat vastanneiden vanhempien mukaan mielekästä tekemistä päivään (97 %), lapselle ikäistään leikkiseuraa (82 %) ja tukea vanhemmuuteen alan ammattilaisilta (65 %). Toiminnasta oli kokenut saavansa itselle keskusteluseuraa muista aikuisista 62 %, toimintavinkkejä omaan arkeen 55 %, vertaistukea vanhemmuuteen muilta vanhemmilta 47 %, lapselle ystävyysuhteita 43 % ja itselle ystävyysuhteita 27 % vastanneista vanhemmista. Näiden lisäksi avoimiin kohtiin nostettiin syy lähteä kotoa johonkin ja avoimen varhaiskasvatuksen antama tuki suomen kielen opiskeluun.

Vastauksien keskiarvot pienenevät hieman jokaisessa kohdassa siirryttäessä vastaavien vanhempien toiveista kokemuksiin Kouvolan avoimen varhaiskasvatuksen suhteen. Selkeästi suurimmat erot toiveiden ja kokemusten suhteen olivat kuitenkin ystävyysuhteissa, niin lasten, kuin aikuistenkin välisissä. Puolet vastaajista toivoi saavansa toiminnasta myös itselleen ystäviä, mutta vain 27 % oli kokenut niitä saaneensa. Lapsien välisiä ystävyysuhteita toivoi jopa

80 % vastaajista, kun taas koettua ystävyyttä nousi esiin vain 43 % vastauksista.

6.4 Kehitysehdotukset

Tähän kehitysehdotusten avoimeen vastausvaihtoehtokohtaan vastasi yhteensä 32 % kyselyyn osallistuvista vanhemmista. Näistäkin vastaajista muuttamat eivät huomioineet mitään kehitysehdotuksia, vaan annetut vastaukset olivat sisällöltään nykyistä Kouvolan avoimen varhaiskasvatuksen toimintaa kehuvia ja kannustavia:

En mitään, kun toiminta on niin loistavaa ja työntekijät ihanan inhimillisiä, välittäviä.

Ei tule kehitysehdotuksia mieleen. Tosi kivasti ja monipuolisesti on viikoittain tarjolla yhdessäoloa ja erilaisia aktiviteetteja.

Kehitysehdotuksia nousi kuitenkin myös esiin. Entistä laajemmat aukioloajat ja iltapäivätoiminta yhdessä iltatoiminnan kanssa sai kannatusta vastauksissa. Toimintaa toivottiin myös lisää varsinkin haja-asutusalueille. Lisäksi mahdollisuus kerhotoimintaan ilman vanhempaa, ohjatun toiminnan määrän kasvu ja toiminnan toisenlainen ajoittaminen olivat vastaajien toiveissa.

Enemmän haja-asutusalueille toimintaa myös iltapäivään/iltaan.

Enemmän ohjattua toimintaa (etenkin isommille) lapsille ja lapsille myös toimintaa, johon voisi osallistua ilman vanhempia tai toimintaa, joka ei vaadi vanhemman kokoaikaista läsnäoloa. Esimerkiksi jonkinlaista kerhotoimintaa.

Kerhotoimintaa, yhteisiä leikkejä aikuisten vetämänä lapsille.

Toiminnan ajankohta voisi olla järkevämpi. Pienen kanssa usein osuu aamuunien aikaan niin lapsi unessa jo automatkalla ja iloinen asia kääntyy raivoksi.

Toiminnan monipuolinen mainostaminen nousi myös vastauksissa esiin. Vanhemmat kokivat, että toimintaa voisi mainostaa lisääkin mahdollisimman monen perheen tavoittamiseksi. Myös itse toiminnan kuvaus ja tilojen esittely voisi osan mielestä madaltaa kynnystä entisestään toimintaan osallistumiseen.

Olisi hyvä mainostaa lapsiperheille. Tuntuu että ihmiset ei oikeen tiedä tällaisesta mahdollisuudesta. Neuvolan tai kaupungin kautta mainosta, sekä some.

Vielä enemmän mainostusta toiminnasta ja esim. instan kautta enemmän kuvia/videoita miltä avoimen varhaiskasvatuksen toiminta näyttää. Jos tietää etukäteen, on helpompi tulla.

Toiminnan kehitysehdotuksissa nousi esiin myös vanhempien välisten suhteiden huomioiminen. Useampi vastaaja toivoikin toiminnan auttavan tutustumaan toisiin vanhempiin.

Ohjattua keskustelua vanhempien kesken. Työntekijät voisivat auttaa yhteisen keskustelun avulla vanhempia tutustumaan.

Enemmän vanhempia yhdistävää toimintaa, kaverisuhteiden luomiseen tukea.

Ohjattua toiminnallista ohjelmaa, jossa tutustuu toisiin lapsiin ja aikuisiin.

6.5 Toiminnan kuvaus

Kyselyn viimeisessä osassa pyydettiin vanhempia kuvailemaan Kouvolan avoimen varhaiskasvatuksen toimintaa omin sanoin. Viimeiseen kohtaan avointa varhaiskasvatusta kuvailikin yli puolet, yhteensä 52 % vastanneista vanhemmista. Seuraavaksi esimerkkejä vanhempien kirjoittamista kuvauksista Kouvolan avoimen varhaiskasvatuksen toiminnasta:

Kouvolan avoin varhaiskasvatus on erittäin merkittävä osa arkeani hoitopaalla. Parasta toiminnassa on se, että toimintaa on läpi päivän ja päätoimipiste on arkisin avoinna lähes joka päivä 9–16. Se antaa vapautta osallistua toimintaan silloin kun se omaan arkirytmiiin parhaiten sopii. Henkilökunta on ammattitaitoista ja osaa toiminnallaan toivottaa uudetkin asiakkaat tervetulleiksi. He myös omalla vuorovaikutuksellaan auttavat asiakasperheitä tutustumaan toisiinsa. Toiminta on hyvin monipuolista ja kattaa ison osan maantieteellisesti laajasta Kouvolasta. Pidän myös siitä, että monet muut lapsiperheitä koskettavat palvelut (asiantuntijat, liitot jne.) tulevat avoimen varhaiskasvatuksen toimipisteisiin. Mielestäni Kouvolan avoimen varhaiskasvatuksen toiminta lisää erittäin paljon lapsiperheiden hyvinvointia. Vanhempien saamien vinkkien ja vertaistuen lisäksi myös lapset saavat Kouvolan avoimen toimipisteissä laadukasta ja erittäin monipuolista varhaiskasvatusta.

Pelastus omaan vanhempainvapaaseen! Kuovissa viettää helposti koko päivän! Ihana henkilökunta ja kaikkea kivaa toimintaa.

Varhaiskasvatuksen toiminta on hyvin aktiivista ja laadukasta. Viestinnästä tulee tervetullut ja lämmin olo, varhaiskasvattajat ovat todella ystävällisiä ja luovat mukavan tunnelman. Lapsille on keksitty paljon mukavaa tekemistä.

Upea palvelu, mitä ilman en olisi jaksanu arkea ilman tukiverkostoja.

Palvelu, josta kuulin sattumalta oli vaikeassa elämäntilanteessa vauvan synnyttyä todella isossa roolissa uudessa arjessa alkuun pääsemiseksi. Masennus, ero ja sektioista toipuminen saivat rinnalleen kokemusta äitiydestä ja kuulumisesta. Kuovin työntekijät ovat mahtavia ja on uskomattoman tärkeää (ja uskomatonta) että tällainen ”aikuisten päiväkotii” on olemassa, jossa niin lapset kuin vanhemmatkin kohdataan suurella lämmöllä ja sydämellä.

Lämminhenkistä, välittävää kohtaamista joka todellakin auttaa perheitä.

Vanhempien kirjoittamissa vastauksissa toistui positiivisuus, kiitollisuus ja toiminnan merkityksellisyys vastanneiden vanhempien arkeen. Toimintaa kuvattiin lämminhenkiseksi ja asiakkaat huomioon ottavaksi. Kouvolan avoimen var-

haiskasvatuksen henkilökunta sai myös annetuissa vastauksissa paljon kiitosta. Henkilökunta koettiin helposti lähestyttävänä ja asiakkaat ja heidän tarpeensa hyvin huomioon ottavana.

7 JOHTOPÄÄTÖKSET JA KEHITYSEHDOTUKSET

Kouvolan avoimella varhaiskasvatuksella on kyselytutkimuksen mukaan niin vanhempien avointen kirjallisten vastausten, kuin myös monivalintavastausten perusteella merkittävä rooli toimintaan osallistuvien pienten lasten vanhempien arjessa. Kysymysten neljä ja viisi vastausvaihtoehdot (mielekästä tekemistä päivään, toimintavinkkejä omaan arkeen, lapselle ikäistään leikkiseuraa, itselle keskusteluseuraa muista aikuisista, vertaistukea vanhemmuuteen muilta vanhemmilta, tukea vanhemmuuteen alan ammattilaisilta, lapselle ystävyysuhteita ja itselle ystävyysuhteita) saivat kaikki selkeästi paljon enemmän samaa mieltä kuin eri mieltä olevia vastauksia osakseen. Toiminnasta toivotaan ja saadaankin mukavaa, monipuolista ja kehittävää tekemistä päivään ja seuraa niin lapsille kuin aikuisillekin unohtamatta toiminnan mahdollistamaa vertaistukea monia yhdistävään elämäntilanteeseen. Pikkulapsivuodet voivat kaikessa ihanuudessaan olla välillä myös todella kuormittavia, ja siinä tilanteessa vertaistuki toiselta ihmiseltä, joka oikeasti ymmärtää ja käy läpi samoja asioita, on sanoin kuvaamattoman tärkeää. Vertaistuki onkin kokemukseen perustuvaa ihmisten keskinäistä tukea (Mikkonen 2018, 9).

Ammattitaitoinen henkilökunta sai myös paljon kiitosta lempeästä ja arvostavasta työotteestaan vanhempia kohtaan. Tässä kohtaa voidaankin todeta kohtaamisen merkityksellisyydestä sosiaalialan työkentällä. Työntekijöistä huokuva empatia yhdessä ammattitaitoisuuden kanssa ei ole jäänyt vastanneilta vanhemmilta huomaamatta. Onnistuneessa ammattilaisen ja vertaisen yhteistyössä asiakas saakin sekä ammattiavun että vertaistuen (Mikkonen 2018, 38). Sanat pelastus ja arjessa jaksaminen nousivat myös useissa vanhempien kirjaamissa toimintaa kuvaavissa vastauksenteissa esiin. Vastausten perusteella voisikin mahdollisesti todeta, että näiden vastanneiden perheiden pikkulapsiarkea on Kouvolan avoin varhaiskasvatus selvästi roolillaan helpottanut.

Kouvolan avoimen varhaiskasvatuksen toimintaan annetut kirjalliset kehitysehdotukset jakaantuivat lähinnä toiminta-aikojen ja alueiden lisäämisen, mahdollisen kerhotoiminnan tai ohjatun toiminnan lisäämisen, toiminnan perusteellisemmän esittelyn ja monipuolisemman mainostamisen ja vanhempien välisten suhteiden huomioimisen kesken.

Toiminta-aikojen ja alueiden lisääminen

Toiminta-aikojen laajennus mahdollistaisi varmasti paremmin myös työssäkäyvien vanhempien toimintaan osallistumisen. Heitä oli kuitenkin ensimmäisen kysymyksen vastausten mukaan jopa 32 % vastaajista. Työelämässä olevia vanhempia oli kuitenkin suhteellisen paljon, kun otetaan vielä huomioon toiminnan sijoittuminen arkipäiviin pääosin kello 9 ja 16 välille. Toki työnteko on muuttunut koronan myötä ehkä hieman ei niin aikaan sidonnaiseksi, joten nykyään työviikon ja mahdollisesti kevennetyn työajan lomassa pystyy varmasti useampikin perhe osallistumaan avoimen varhaiskasvatuksen toimintaan lapsen kotipäivinä aiempaa vaivattomammin. Myös iltapäivätoiminnan lisääminen voisi lisätä työssäkäyvien vanhempien osallistumisen mahdollisuuksia Kouvolan avoimen varhaiskasvatuksen toimintaan entisestään.

Iltapäivätoimintaa huomioitiin myös vauvaperheiden uniaikojen kautta. Jotkut vanhemmat kokivat aamupäivän vauvatapaamisen ajankohdan haasteelliseksi vauvansa aamupäiväunien vuoksi. Mahdollisesti myöhäisempi ajankohta vauvatapaamiseen, tai vauvatapaamisen nykyisen ajankohdan venyttäminen pidemmälle päivään voisikin palvella tätä puolta vastaajista paremmin.

Nykyisellään kiinteistä toimipisteistä Korian ja Keltakankaan toimipisteissä on vain kerran viikossa Kouvolan avoimen varhaiskasvatuksen toimintaa. Näin ollen mahdollinen lisäaika näiden reuna-alueiden paikkoihin voisi lisätä myös reuna-alueiden perheiden toimintaan osallistumista entisestään.

Ohjattu toiminta ja toiminnan esittely

Mahdollinen kerhotoiminta voisi lisätä myös kotivanhempien jaksamista arjessa, kun olisi mahdollisuus pieneen hengähdystaukoon pelkästään lapsille

suunnatun ohjatun toiminnan muodossa, joka ei välttämättä vaatisi vanhemman aktiivista läsnäoloa. Myös ohjattua toimintaa lapsille toivottiin lisää.

Itse avoimen varhaiskasvatuksen toiminnan perusteellisempi esittely nousi myös esiin vastanneilta vanhemmilta. Toiminnasta ja kiinteistä toimipisteistä voisi ehdotuksen mukaan tehdä videoesittelyt, joissa käytäisiin selkeästi läpi, miten toimintaan voi tulla mukaan ja mitä siellä tapahtuu. Tällainen ”esimerkki-video” esimerkiksi kaikista kolmesta kiinteästä toimipisteestä voisi madaltaa kynnystä entisestään joiltain vanhemmilta toimintaan osallistumiseen, kun tietäisi etukäteen selkeästi mitä missäkin tapahtuu. Myös mainonnan lisääminen monipuolisesti niin sosiaalisessa mediassa kuin lehdissäkin yhä useamman perheen tavoittamiseksi nousi vastauksissa esiin.

Vanhempien väliset suhteet

Vanhempien välisiin suhteisiin toivottiin lisää huomioimista toiminnan lomassa. Joka toinen vastaaja toivoi itselleen uusia ystävyysuhteita, mutta vain noin joka neljäs oli niitä kokenut avoimen varhaiskasvatuksen toiminnasta saaneensa. Näiden uusien suhteiden mahdollistaminen entisestään toiminnan kautta voisi auttaa myös hiljaisempien vanhempien keskinäisen vertaisuuden löytymistä. Mahdollisesti samanikäisten lasten vanhemmat saisivat samalla näin myös lapsilleen seuraa ja ystäviä, sillä myös lastenvälisiä ystävyysuhteita toivottiin vastauksissa paljon. Yhteensä jopa 80 % vastanneista vanhemmista toivoi saavansa avoimen varhaiskasvatuksen toiminnasta myös lapselleen ystävyysuhteita. Kouvolan avoimen varhaiskasvatuksen tietyille ikäryhmälle suunnatut toiminta-aamut kokoavat selkeästi aina samat vanhemmat ja lapset yhteen ja mahdollistavat näin ollen heidän toistuvat kohtaamiset ja tutustumiset viikoittain. Myös viikoittaisessa toiminnassa kaikille tarkoitetuissa perhepäivissä voisi huomioida entistä enemmän vanhempien väliset suhteet ja edesauttaa niiden syntymistä ja näin ollen myös vertaisuuden mahdollista kehittymistä.

Kehitystoiminta

Kouvolan avoin varhaiskasvatus aloitti jo tässä opinnäytetyöprosessin aikana toimintansa kehittämisen annettujen kehitysehdotusten mukaisesti. Keskustelimme tuloksista toimeksiantajan kanssa heti kyselylomakkeen vastausten valmistuttua, ja seuraavaan toimintakuukauteen mennessä olikin lisätty jo esimerkiksi vauvoille oma iltapäivä kuovin perhepuiston sisätiloihin. Ennen vauvaperheille oli varattuna yksi aamupäivä viikossa, ja se olikin ollut todella suosittu. Ruuhkaisimpina päivinä toimipisteessä saattoi toimeksiantajan mukaan olla jopa 30 vauvaa lattialla jokeltemassa. Nykyinen toiminta-ajan lisäys ja vielä erilaisella ajankohdalla voikin palvella mahdollisesti kohdeyleisöä. Vauvaperheillä on nyt valittavana kaksi eri ajankohtaa viikossa, molemmat eri kellonajalla. Kumpi aika milloinkin kenenkin rytmiin parhaiten vaihtelevien päiväuniaikojen puolesta sopiikin.

Myös toiminnankuvaus sosiaaliseen mediaan lähti käyntiin. Kouvolan avoin varhaiskasvatus aloittaa projektin Kuovin perhepuistosta, jossa tullaan kuvaamaan selkeästi ja askel kerrallaan, mistä ovesta tullaan sisään, mihin laitetaan kengät ja ulkovaatteet, missä pestään kädet ja millaisiin leikkitaloihin voi sen jälkeen mennä rauhassa leikkimään, unohtamatta keittiön ja omien eväiden syöntimahdollisuuksien esittelyä. Tämä tulee mahdollisesti madaltamaan kynnystä toimintaan osallistumiseen entisestään, kun asiakkaille on tarjolla tällainen esimerkkivideo, jolta pääsee näkemään ennakkoon millaista missäkin toimispisteessä oikeasti on.

8 POHDINTA

Kaiken kaikkiaan Kouvolan avoin varhaiskasvatus on kyselytutkimuksen vastausten perusteella todella merkityksellinen lisä sitä käyttävien perheiden arkeen. Toiminnasta oikeasti pidetään paljon ja useampi vastaaja kirjoittikin avoimissa vastauksissa toimintaa kuvaillessaan sen olevan pelastus omaan pikkulapsiarkeen. Muistan lukeneeni joskus jostain lauseen, jossa sanotaan pikkulapsiarjessa päivien olevan pitkiä ja vuosien lyhyitä. Ja siltä se kieltämättä on välillä tuntunut itsekkin näin useamman lapsen äitinä. Kouvolan avoin varhaiskasvatus antaa mahdollisuuden viettää juuri sitä välillä pitkältikin

tuntuva päivää rauhallisessa, aina tervetulleessa ja mielekästä toimintaa mahdollistavassa ympäristössä.

Itse opinnäytetyöprosessia tehdessäni yllätyin itsekkin todella positiivisesti, miten helppoa ja vaivatonta yhteistyö niin Kouvolan avoimen varhaiskasvatuksen kuin Kouvolan kaupunginkin kanssa oli. Myönteinen tutkimuslupapäätös kaupungilta tuli parissa päivässä ja avoimen varhaiskasvatuksen henkilökunta oli hyvinkin vastaanottavainen opinnäytetyön aiheen ja tulosten läpikäymisen suhteen koko opinnäytetyöprosessin ajan. Kouvolan avoin varhaiskasvatus oli myös saman tien valmis kehittämään toimintaansa asiakaskuntansa tarpeiden ja toiveiden pohjalta.

Avoimen varhaiskasvatuksen toimintaa oli mielekästä seurata aiempaa tiiviimmin näin läheltä opinnäytetyön vuoksi. Olen aiemminkin osallistunut asiakkaana kyseiseen toimintaan ja ollut siitä tietoinen, mutta opinnäytetyöprosessin aikaan saama aiheeseen syvempi tutustuminen ja analysointi aiheutti vain itselle entistä enemmän mielikuvan toiminnan tärkeydestä ja tarpeesta paikallisten lapsiperheiden arjessa. Kyselytutkimuksen vastausten kautta sai suoraan sensuroimattomia asiakkaiden kertomia kokemuksia Kouvolan avoimen varhaiskasvatuksen toiminnasta ja onkin myönnettävä, että osan kohdalla niiden lukeminen jopa herkisti. Onkin sanoin kuvaamattoman tärkeää luoda tällaista matalan kynnyksen palvelua lapsiperheille ja mahdollistaa heille tukea mahdollisimman varhaisessa vaiheessa.

Mahdollinen jatkotutkimus

Muissa Pohjoismaissa varhaiskasvatukseen osallistuu reilusti yli 90 % alle kouluikäisistä lapsista. Suomessa vastaava luku on 77 %. Suomessa varhaiskasvatukseen osallistutaankin selkeästi muita Pohjoismaita vähemmän. (Mäkelä 2023.) Suomen sisällä varhaiskasvatukseen osallistuminen jakautuu vielä kotimaankielisten ja vieraskielisten lasten välillä. Esimerkiksi Helsingissä osallistui vuonna 2022 kotimaankielisiä lapsia varhaiskasvatukseen yhteensä 84 %. Vastaava luku vieraskielisten lasten osallistumisesta varhaiskasvatukseen oli 78 %. Näihin lukuihin huomioitiin kaikki alle kouluikäiset lapset. Helsingin kaupungin varhaiskasvatusjohtajan mukaan erot ovat kuitenkin suuremmat alle 3-vuotiaissa lapsissa. Tämä johtuu siitä, että maahanmuuttajavanhemmat

ovat tyypillisesti pidempään kotona lapsen kanssa, kuin kantasuomalaiset vanhemmat. (Martikainen 2023.)

Mahdollisena jatkotutkimuksena opinnäytetyöstä Avoimen varhaiskasvatuksen merkitys lapsen vanhemmalle – Kouvolan avoin varhaiskasvatus voisi olla avoimen varhaiskasvatuksen rooli maahanmuuttajataustaisten perheiden parissa. Kyselytutkimuksen kohdassa viisi: Mitä olet kokenut saavasi avoimen varhaiskasvatuksen toiminnasta avoimessa muuta, mitä? -vastausvaihtoehdossa nousi esiin Kouvolan avoimen varhaiskasvatuksen antama tuki suomen kielen opetteluun. Nykyisellään yhteistyö asian saralla on Kouvolan avoimen varhaiskasvatuksen tuottama lastenhoitoapu maahanmuuttajataustaisten vanhempien suomen kielen opetteluun aikana. Kuitenkin myös näiden maahanmuuttajaperheiden osallistuminen Kouvolan avoimen varhaiskasvatuksen toimintaan aiempaa laajemmin voisi auttaa kehittämään muualta muuttaneiden perheiden kielitaitoa ja helpottaa uuteen paikkakuntaan ja kulttuuriin sopeutumisessa entisestään.

Ylen kirjoituksen (Martikainen 2023) mukaan maahanmuuttajavanhemmat haluavat hoitaa lasta kotona pidempään myös siitä syystä, että perheen kotikieli halutaan opettaa lapselle ennen varhaiskasvatukseen osallistumista. Tässä kohtaa avoin varhaiskasvatus olisikin mahdollisesti hyvä ratkaisu kaikille osapuolille. Lapsi olisi edelleen suurimman osan arjestaan kotona vanhempansa kanssa oppimassa perheen kotikieltä, mutta avoimen varhaiskasvatuksen kaikille tarkoitettu toiminta mahdollistaisi myös pienellä kynnyksellä perheen kotoutumista uuteen kulttuuriin.

LÄHTEET

- Automaattinen kyselytutkimusten raportointi. s.a. Webropol. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://webropol.fi/kysely-ja-raportointityokalu/analysoi-ja-visualisoi/> [viitattu 1.10.2023].
- Avoim varhaiskasvatus. 2023. Kouvola. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://www.kouvola.fi/kasvu-ja-oppiminen/paivahoito-ja-varhaiskasvatus/perhepuistot/> [viitattu 28.7.2023].
- Bustos Navarrete, C., Cova, F. & De los Angeles Oyarzún-Farías, M. Parental Stress and Satisfaction in Parents with Pre-school and School Age Children. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://www.frontiersin.org/articles/10.3389/fpsyg.2021.683117/full> [viitattu 6.11.2023].
- Eskola, J. & Suoranta, J. 2008. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. Tampere: Vastapaino.
- FinLapset – Lasten, nuorten ja perheiden terveys ja hyvinvointi. s.a. Terveysten ja hyvinvoinnin laitos. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://thl.fi/fi/tutkimus-ja-kehittaminen/tutkimukset-ja-hankkeet/finlapset-lasten-nuorten-ja-perheiden-terveys-ja-hyvinvointi> [viitattu 24.10.2023].
- Günther, K., Hasanen, K. & Juhila, K. s.a. Johdanto: analyysi ja tulkinta. Tietotarkisto. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menestelmäopetus/kvali/analyysitavan-valinta-ja-yleiset-analyysitavat/analyysi-ja-tulkinta/> [viitattu 6.11.2023].
- Haastavat tilanteet vanhemmuudessa. s.a. Hyvis. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://www.hyvis.fi/fi-FI/web/etela-pohjanmaa/haastavat-tilanteet-vanhemmuudessa> [viitattu 23.9.2023].
- Helenius, A., Karila, K., Munter, H., Mäntynen, P. & Siren-Tiusanen, H. 2001. Pienet päivähoitossa: alle kolmivuotiaiden lasten varhaiskasvatuksen perusteita. Helsinki: WSOY.
- Helminen, J. 2006. Elämä koettelee, tuki kannattelee. Sosiaali- ja terveysalan työ monimuotoisissa perhesuhteissa. Juva: WS Bookwell Oy.
- Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsitteleminen Suomessa. 2023. Tutkimuseettinen neuvottelukunta. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://tenk.fi/fi/ohjeet-ja-aineistot/HTK-ohje-2012> [viitattu 29.7.2023].
- Juusola, M. 2011. Vahvaksi rakastetut lapset. Helsinki: Otava.
- Karila K. & Lipponen L. 2013. Varhaiskasvatuksen pedagogiikka. Tampere: Osuuskunta Vastapaino.
- Koskela A. & Pusa K. 2014. Kuin toinen olohuone tai leikkihuone meille. Rovaniemen avoin päiväkotiperheiden tukena. Lapin yliopisto. Kasvatustieteiden tiedekunta. Pro gradu -tutkielma. PDF-dokumentti. Saatavissa:

<https://lauda.ulapland.fi/bitstream/handle/10024/59664/Koskela.Anu%20%26Pusa.Kaisa.pdf?sequence=2&isAllowed=y> [viitattu 24.9.2023].

Kunnaala-Hyrkki, V. & Brunila, O. 2020. Kyselytutkimus voi tavoittaa laajan vastaajajoukon. Xamk Read. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://read.xamk.fi/2020/muu-kehittaminen/kyselytutkimus-voi-tavoittaa-laajan-vastaajajoukon/> [viitattu 1.10.2023].

Lasten ja lapsiperheiden hyvinvointi. 2023. THL. WWW-dokumentti. Saatavissa: https://thl.fi/fi/web/lapset-nuoret-ja-perheet/hyvinvointi-ja-terveys/lasten-ja-lapsiperheiden-hyvinvointi#Lapsiperheiden_hyvinvointi [viitattu 28.7.2023].

Luoto, R. 2009. Kyselytutkimuksen suunnittelu. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://www.duodecimlehti.fi/duo98221> [viitattu 29.7.2023].

Martikainen, A. 2023. Moni maahanmuuttaja jää hoitamaan lasta lähes 3–vuotiaaksi – Fawsia Ali kertoo, miksi hän haluaa pitää lapsensa kotona. Yle. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://yle.fi/a/74-20043786> [viitattu 6.11.2023].

Mikkonen I. & Saarinen A. 2018. Vertaistuki sosiaali- ja terveysalalla. Helsinki: Tietosanoma Oy.

Mäkelä, J. 2023. Varhaiskasvatuksen opettajista on pulaa lähes koko Suomessa – vain yksi maakunta erottuu joukossa. Maaseudun tulevaisuus. WWW – dokumentti. Saatavissa: <https://www.maaseuduntulevaisuus.fi/luke-misto/53fa73d7-5722-40bf-a3d9-8c6755109d22> [viitattu 14.10.2023].

Perheiden moninaisuus. 2022. THL. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://thl.fi/fi/web/sukupuolten-tasa-arvo/tasa-arvon-tila/perheet-ja-vanhemmuus/perheiden-moninaisuus> [viitattu 24.9.2023].

Perheiden määrä väheni edelleen vuonna 2022. 2023. Tilastokeskus. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://www.stat.fi/julkaisu/cl8jxlulw9u9a0cvz1lafhjk0> [viitattu 10.9.2023].

Perhetyö. 2023. THL. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://thl.fi/fi/web/lapset-nuoret-ja-perheet/sote-palvelut/sosiaalipalvelut/perhetyo> [viitattu 29.7.2023].

Perhevapaiden käyttö ja kustannukset. 2023. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://thl.fi/fi/web/sukupuolten-tasa-arvo/tasa-arvon-tila/perheet-ja-vanhemmuus/perhevapaiden-kaytto-ja-kustannukset> [viitattu 10.9.2023].

Pietiläinen M. & Toivola J. 2023. Valtaosa lapsista kasvaa edelleen aviopariperheessä – avopareja aiempaa enemmän, uusperheitä vähemmän. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://www.stat.fi/tietotrendit/artikkelit/2023/valtaosa-lapsista-kasvaa-edelleen-aviopariperheessa-avopareja-enemman-uusperheita-vahemman-kuin-ennen/> [viitattu 23.9.2023].

Rönkä, A., Malinen, K. & Lämsä T. 2009. Perhe-elämän paletti – Vanhempana ja puolisona vaihtelevassa arjessa. Jyväskylä: PS-kustannus.

Sinkkonen J. 2008. Mitä lapsi tarvitsee hyvään kasvuun. Helsinki: WS Bookwell Oy.

Törrönen, M. 2012. Onni on joka päivä – Lapsiperheen arki ja hyvinvointi. Helsinki: Gaudeamus.

Vanhemman jaksaminen. s.a. Mannerheimin Lastensuojeluliitto. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://www.mll.fi/vanhemmille/tietoa-lapsiperheen-elamasta/vanhemman-hyvinvointi/vanhemman-jaksaminen/> [viitattu 10.9.2023].

Vanhemman jaksaminen lapsen uhmaiässä. s.a. Mannerheimin Lastensuojeluliitto. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://www.mll.fi/vanhemmille/vinkkeja-lapsiperheen-arkeen/lapsi-on-uhmaiassa/vanhemman-jaksaminen-lapsen-uhmaiassa/> [viitattu 10.9.2023].

Vanhemmuustaidot. 2023. Mieli ry. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://mieli.fi/materiaalit-ja-koulutukset/tietoa-mielenterveyden-vahvistamisesta/perheet/vanhemmuus/vanhemmuustaidot/> [viitattu 24.9.2023].

Varhaiskasvatuslaki 2018/540.

Äidit tilastoissa 2023. s.a. Tilastokeskus. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://www.stat.fi/tup/poimintoja-tilastovuodesta/aidit-tilastoissa.html#synnytykset> [viitattu 23.9.2023].

SAATEKIRJE

Saatekirje on tehty Canvalla, joka on graafisen suunnittelun verkkotyökalu.

SOSIAALISEN MEDIAN MAINOSKUVA

Mainoskuva on tehty Canvalla, joka on graafisen suunnittelun verkkotyökalu.

KYSELYLOMAKE**Kyselytutkimus vanhemmille sosiaalialan opinnäytetyötä varten****1. Vastaaja on**

- Vanhempainvapaalla
 Hoitovapaalla
 Työelämässä
 Työtön
 Opiskelija

2. Vastaajan ikä

- 18–25 vuotta
 26–35 vuotta
 36–45 vuotta
 yli 45 vuotta

3. Lasten määrä

- 1
 2
 3
 4 tai enemmän

4. Mitä toivot saavasi avoimen varhaiskasvatuksen toiminnasta?

5=täysin samaa mieltä, 4=jokseenkin samaa mieltä, 3=ei samaa eikä eri mieltä, 2=jokseenkin eri mieltä, 1=täysin eri mieltä

	5	4	3	2	1
Mielekästä tekemistä päivään	☐	☐	☐	☐	☐
Toimintavinkkejä omaan arkeen	☐	☐	☐	☐	☐
Lapselle ikäistään leikkiseuraa	☐	☐	☐	☐	☐
Itselle keskusteluseuraa muista aikuisista	☐	☐	☐	☐	☐
Vertaistukea vanhemmuuteen muilta vanhemmilta	☐	☐	☐	☐	☐
Tukea vanhemmuuteen alan ammattilaisilta	☐	☐	☐	☐	☐
Lapselle ystävyyssuhteita	☐	☐	☐	☐	☐
Itselle ystävyyssuhteita	☐	☐	☐	☐	☐
Muuta, mitä?	☐	☐	☐	☐	☐
<input style="width: 150px; height: 15px;" type="text"/>					

5. Mitä olet kokenut saavasi avoimen varhaiskasvatuksen toiminnasta?

5=täysin samaa mieltä, 4=jokseenkin samaa mieltä, 3=ei samaa eikä eri mieltä, 2=jokseenkin eri mieltä, 1=täysin eri mieltä

	5	4	3	2	1
Mielekästä tekemistä päivään	☐	☐	☐	☐	☐
Toimintavinkkejä omaan arkeen	☐	☐	☐	☐	☐
Lapselle ikäistään leikkiseuraa	☐	☐	☐	☐	☐
Itselle keskusteluseuraa muista aikuisista	☐	☐	☐	☐	☐
Vertaistukea vanhemmuuteen muilta vanhemmilta	☐	☐	☐	☐	☐
Tukea vanhemmuuteen alan ammattilaisilta	☐	☐	☐	☐	☐
Lapselle ystävyysuhteita	☐	☐	☐	☐	☐
Itselle ystävyysuhteita	☐	☐	☐	☐	☐
Muuta, mitä? <input type="text"/>	☐	☐	☐	☐	☐

6. Mitä kehitysehdotuksia ehdottaisit avoimen varhaiskasvatuksen toimintaan?

7. Kuvaile omin sanoin Kouvolan avoimen varhaiskasvatuksen toimintaa

Lähetä